

ПРОГРАМА
вступного іспиту зі спеціальності
281 Публічне управління та
адміністрування
для здобувачів вищої освіти третього
(освітньо-наукового) рівня
(2022 рік вступу)

Вступне слово

Програма складена з урахуванням програми рівня вищої освіти магістра зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування. Вона містить 2 розділи, у першому з яких відображені питання теорії адміністративного менеджменту, а у другому – питання дисциплін фахового спрямування. Розроблені питання базуються на положеннях публічного управління та адміністрування спрямованих на виявлення знань та умінь здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування.

Розділ 1. Питання теорії адміністративного менеджменту

1. Поняття та сутність адміністративного менеджменту.
2. Методи дослідження, які застосовуються в науці про адміністративне управління.
3. Історія розвитку адміністративно-державного управління.
4. Проблеми теорії адміністративно-державного управління.
5. Визначення адміністративного процесу.
6. Поняття про адміністративну діяльність.
7. Цілі та завдання адміністративного менеджменту.
8. Система функцій адміністративного менеджменту.
9. Методологічна база адміністративного менеджменту.
10. Адміністративний менеджмент як один із напрямів сучасного менеджменту.
11. Сучасні підходи до побудови ефективної системи адміністративного менеджменту підприємств.
12. Апарат управління: поняття, особливості визначення і використання.
13. Роль менеджера-адміністратора як суб'єкта адміністративного менеджменту.
14. Цілі адміністративно-державного управління, їх юридичне та ресурсне забезпечення.
15. Поняття про процеси та системи адміністративно-державного управління.
16. Маркетингові процеси в системі адміністративно-державного управління.
17. Інноваційні процеси в системі адміністративно-державного управління.

18. Сутність і змістовність адміністративного процесу в державній установі.
19. Технологічна структура адміністративних процесів.
20. Організаційно-адміністративні операції.
21. Аналітико-конструктивні операції.
22. Інформаційно-технічні операції.
23. Планування адміністративного процесу.
24. Організація адміністративного процесу.
25. Контроль у системі адміністративного менеджменту.
26. Зміст адміністративного контролю.
27. Види та ефективність адміністративного контролю.
28. Регулювання та координація адміністративної діяльності.
29. Мотивація в системі адміністративного менеджменту.
30. Теоретичні засади мотивації працівників апарату управління.
31. Форми мотивації адміністративних працівників.
32. Зарубіжний досвід мотивації працівників.
33. Влада й особистий вплив.
34. Діагностування й аналіз системи адміністративного менеджменту.
35. Поняття про організаційний аналіз і діагностування.
36. Аналіз і діагностування стану системи адміністративного управління організації.
37. Оцінювання засобів організації як основа для реалізації адміністративно-державної діяльності.
38. Оцінювання системи адміністративного менеджменту.
39. Застосування технологій тайм-менеджменту в адміністративному управлінні.
40. Техніка збирання інформації для аналізу та діагностування стану системи адміністративного менеджменту.
41. Технології дослідження та реалізації адміністративних процесів.
42. Технології вироблення та прийняття управлінських рішень в системі адміністративного менеджменту.
43. Технології організаційної структуризації.
44. Технології бізнес-планування та бюджетування в системі адміністративного менеджменту.
45. Інформаційно-комунікаційні технології.
46. Зміни в умовах функціонування та розвитку організацій сфери адміністративно-державного управління.
47. Управління процесом перетворення в організації сфери адміністративно-державного управління.
48. Управління опором в процесі впровадження змін.
49. Сутність управлінських рішень у системі адміністративного менеджменту.
50. Процес прийняття управлінських рішень у системі адміністративного менеджменту.
51. Оцінка ризику управлінських рішень у системі адміністративного менеджменту.
52. Особливості адміністративних методів управління.
53. Види адміністративних методів управління.
54. Організаційні методи управління.

55. Розпорядницькі методи управління.
56. Дисциплінарні методи управління.
57. Адміністративне діловодство в організації.
58. Природа адміністративної влади і стилі керівництва.

Розділ 2. Питання дисциплін фахового спрямування

1. Сутність та особливості публічного управління та адміністрування.
2. Дефініції «держава» та «публічна влада».
3. Сутність публічного управління, виходячи з властивості цілеспрямованості.
4. Публічне управління та адміністрування з погляду системного підходу.
5. Міжрівнева взаємодія у системі публічного управління та адміністрування.
6. Публічне управління та адміністрування як економічна, освітня та наукова галузі.
7. Об'єкт та предмет дослідження теорії публічного управління
8. Модель системної організації управління суспільством.
9. Чинна модель публічного управління та адміністрування в Україні.
10. Напрямок публічного будівництва (державотворення) в моделі публічного управління та адміністрування.
11. Напрямок формування державних стратегій та політик в моделі публічного управління та адміністрування.
12. Напрямок публічного адміністрування в моделі публічного управління.
13. Основні форми публічного управління та адміністрування в Україні. Розкрийте їх призначення.
14. Стабілізаційні чинники взаємозв'язку рівнів суспільного управління.
15. Принципи публічного управління.
16. Поняття «парадигма інноваційного розвитку суспільства».
17. Домінуючі тенденції визначають інноваційний розвиток суспільства.
18. Структура та сутність основних складових парадигми інноваційного розвитку суспільства.
19. Механізм формування розвитку системи органів публічної влади.
20. Сучасні концепції соціального управління.
21. Актуальні проблеми світового розвитку.
22. Новітні моделі-підходи сучасного управління суспільним розвитком.
23. Результативність соціальних змін залежно від їх походження (генезису).
24. Загальна модель системи публічного управління та адміністрування.
25. Підхід до розуміння сутності комплексного механізму нововведень.
26. Основні інструменти впливу на економічні процеси.
27. Актуальні завдання підвищення ефективності контролю у сфері державного управління.
28. Технології цільового та процесного управління та особливості їх використання у публічному управлінні та адмініструванні.
29. Актуальні напрями удосконалення управлінських технологій сучасного державного управління.
30. Нормотворчість та її роль у державному управлінні.

31. Адміністративна реформа.
32. Адміністративно-територіальна реформа та її співвідношення з адміністративною реформою.
33. Муніципальна реформа.
34. Правова, адміністративно-правова та судово-правова реформи.
35. Політична реформа.
36. Публічна служба та публічні службовці. Види публічної служби.
37. Посади в органах публічної служби: види та категорії посад в органах публічної влади.
38. Державна політика у сфері публічної служби.
39. Умови вступу на публічну службу. Відбір кандидатів на публічну службу.
40. Основи правового статусу публічного службовця.
41. Відповідальність публічних службовців.
42. Підстави припинення публічної служби.
43. Служба в органах місцевого самоврядування: загальна характеристика.
44. Основні складові елементи адміністративної культури.
45. Сучасні методи формування адміністративної культури.
46. Виконання управлінських функцій керівниками в органах державної влади та управління.
47. Шляхи підвищення ефективності кадрової політики в органах державної влади та управління.
48. Сучасні характеристики і трактування публічного управління.
49. Публічне управління: зміст поняття і його характеристика.
50. Прояви управління в громадському житті, його необхідність.
51. Структуризація управління в сучасному суспільстві: синергетика і вільна інформація.
52. Саморегулювання соціуму і публічна влада.
53. Громадська необхідність, можливості і рамки публічного управління.
54. Конфлікт інтересів.
55. Публічний аудит: поняття та сутність.
56. Міжнародне публічне управління.
57. Особливий статус публічної влади, її громадські стосунки, стан і призначення.
58. Громадське управління як результат реалізації влади.
59. Законодавчо-правове регулювання публічного управління.
60. Сучасні форми і методи публічного управління.
61. Економічні, адміністративні, ідеологічні методи публічного управління.
62. Форми і методи безпосередньої демократії в публічному управлінні.
63. Публічне управління в умовах фінансово-економічної кризи.
64. Сучасні виклики публічного управління.
65. Державне управління і суспільство.
66. Концепція "громадянського суспільства".

67. Особливості державного регулювання громадських стосунків, у тому числі – економічних, соціальних, політичних, духовних і інших.
68. Взаємовідносини і взаємодії державних органів управління з муніципальним управлінням, з бізнес співтовариством.
69. Децентралізація державного управління.
70. Посилення ролі муніципального управління в соціально-економічному розвитку територій і громад.
71. Зростання активності громадських об'єднань, неурядових організацій, інших форм самоорганізації і самоврядування населення.

Форми контролю та критерії оцінювання

Організування та проведення вступних випробувань до аспірантури здійснюється відповідно до Правил прийому до аспірантури Національного університету «Львівська політехніка» у відповідному році.

Вступний іспит зі спеціальності Публічне управління та адміністрування проводиться у письмово-усній формі згідно з окремим графіком, який затверджується Ректором Університету та оприлюднюється на інформаційному стенді відділу докторантури та аспірантури й офіційному веб-сайті Університету не пізніше, ніж за 3 дні до початку прийому документів.

Екзаменаційні білети вступного іспиту зі спеціальності Публічне управління та адміністрування формуються в обсязі програми рівня вищої освіти магістра зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування та затверджуються на засіданні Вченої ради Навчально-наукового інституту адміністрування та післядипломної освіти.

Результати вступного іспиту зі спеціальності оцінюються за 100-бальною шкалою.

Екзаменаційний білет вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності Публічне управління та адміністрування містить:

- письмову компоненту з чотирьох питань: два питання з розділу «Питання теорії адміністративного менеджменту» і два питання з розділу «Питання дисциплін фахового спрямування» (кожне із чотирьох питань екзаменаційного білета оцінюється максимально в 20 балів, максимальна сумарна кількість балів письмової компоненти – 80 балів);

- усну компоненту вступного іспиту з чотирьох питань (кожне із чотирьох питань усної компоненти оцінюється максимально в 5 балів, максимальна сумарна кількість балів усної компоненти – 20 балів).

Критерії оцінювання кожного питання письмової та усної компоненти вступного іспиту зі спеціальності Публічне управління та адміністрування є такими:

Оцінка «відмінно» (18-20 балів для питань письмової компоненти та 5 балів для питань усної компоненти): вступник в аспірантуру бездоганно засвоїв теоретичний матеріал щодо змісту питання; самостійно, грамотно і послідовно з вичерпною повнотою відповів на питання; демонструє глибокі та всебічні знання, логічно будує відповідь; висловлює своє ставлення до тих чи інших

проблем; вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, логічно та обґрунтовано будувати висновки.

Оцінка «добре» (14-17 балів для питань письмової компоненти та 4 бали для питань усної компоненти): вступник в аспірантуру добре засвоїв теоретичний матеріал щодо змісту питання, аргументовано викладає його; розкриває основний зміст питання, дає неповні визначення понять, допускає незначні порушення в послідовності викладення матеріалу та неточності при використанні наукових термінів; нечітко формулює висновки, висловлює свої міркування щодо тих чи інших проблем, але припускається певних похибок у логіці викладу теоретичного змісту.

Оцінка «задовільно» (10-13 балів для питань письмової компоненти та 3 бали для питань усної компоненти): вступник в аспірантуру в основному засвоїв теоретичний матеріал щодо змісту питання; фрагментарно розкриває зміст питання і має лише загальне його розуміння; при відтворенні основного змісту питання допускає суттєві помилки, наводить прості приклади, непереконливо відповідає, плутає поняття.

Оцінка «незадовільно» (0-9 балів для питань письмової компоненти та 0-2 бали для питань усної компоненти): вступник не засвоїв зміст питання, не знає основних його понять; дає неправильну відповідь на запитання.

Виконання завдань вступного іспиту зі спеціальності Публічне управління та адміністрування передбачає необхідність неухильного дотримання норм та правил академічної доброчесності відповідно до Положення про академічну доброчесність у Національному університеті «Львівська політехніка». За порушення зазначених норм та правил вступники в аспірантуру притягаються до відповідальності згідно вимог чинного законодавства.

Рекомендована література

Нормативні акти:

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Закон України «Про державну службу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
3. Закон України «Про доступ до публічної інформації» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
4. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>.
5. Закон України «Про засади державної мовної політики» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5029-17>.
6. Закон України «Про захист персональних даних» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
7. Закон України «Про звернення громадян» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
8. Закон України «Про інформацію» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

9. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
10. Закон України «Про концепцію Національної програми інформатизації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
11. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
12. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.
13. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
14. Закон України «Про національну програму інформатизації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
15. Закон України «Про основи національної безпеки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.
16. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
17. Закон України «Про політичні партії в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/>.
18. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/>.
19. Конституція України (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
20. План заходів щодо дерегуляції господарської діяльності, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 р. № 357.
21. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 614 «Про Концепцію Державної цільової програми створення та функціонування інформаційної системи надання адміністративних послуг на період до 2017 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
22. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 р. № 1363 «Питання впровадження системи електронної взаємодії органів виконавчої влади» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
23. Стратегія реформування державного управління України на 2016-2020 роки, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р.
24. Стратегія розвитку системи управління державними фінансами, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. № 774.
25. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», схвалена Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5.

Навчальна та наукова:

1. Calabrò, Andrea. Governance Structures and Mechanisms in Public Service Organizations. Theories, Evidence and Future Directions. Physica-Verlag Heidelberg. 2011. 134 p.
2. Global Encyclopedia of Public Administration, Public Policy, and Governance. Springer International Publishing. 2018. 6214 p.
3. Governance and Public Management, an Introduction. Carolyn J. Hill and Laurence E. Lynn Jr.. Journal of Policy Analysis and Management. Vol. 23, No. 1 (Winter, 2004), pp. 3-11
4. Handbook of Public Administration, 3rd Edition James L. Perry, Robert K. Christensen. Jossey-Bass, 2015. 848P.
5. Trust and Public Policy: How Better Governance Can Help Rebuild Public Trust, OECD Public Governance Reviews, OECD Publishing, Paris. 162 p.
6. Адміністративний менеджмент: навчальний посібник / Н. Я. Михаліцька, М. Р. Верескля, В. С. Михаліцький. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 320 с.
7. Бакуменко В. Д. Механізми імплементації політичних рішень в державному управлінні [Електронний ресурс]: монографія / В.Д. Бакуменко, О.М. Руденко, В.В. Туча; Академія муніципального управління. Київ: [б. в.], 2015. 184 с.
8. Бакуменко В.Д., Бондар І.С., Горник В.Г., Шпачук В.В. Особливості публічного управління та адміністрування: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 256 с.
9. Бакуменко В. Д. Адміністративний менеджмент: навчальний посібник / В.Д. Бакуменко, В.І. Тимцуник, Л.М. Усаченко – Херсон: Д.С. Грінь, 2014. – 348 с.
10. Бакуменко В.Д. Механізми державного управління демократичними змінами [Електронний ресурс]: монографія / В.Д. Бакуменко, В. М. Башкатов; Академія муніципального управління. Київ: [б. в.], 2015. 180 с.
11. Басовский Л.Е. Менеджмент /учеб.пособие Москва 2003г. 3-е изд. – М.: Виханский-Гардарики, 2000. – 528с. О.С., Наумов А.И. Менеджмент: Учебник.
12. Бібліографія публічного управління та адміністрування: навчально-методичний посібник / за наук. ред. д. н. держ. упр. Р. В. Войтович та П. В. Ворони. К., 2018. 474 с.
13. Білик О. І. Державне і приватне страхування. Теорія і практика: навчальний посібник / О. І. Білик, М. К. Хім. – Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2018. – 252 с.
14. Білик О. І. Страховий менеджмент: навчальний посібник / О. І. Білик, О. І. Паславська. – Львів: Видавництво "Львівської політехніки", 2018. – 184 с.
15. Білик О. І. Формування системи публічного управління соціальними ризиками у світовій практиці." Інвестиції: практика та досвід 2. 2021. С. 76-81.
16. Вороніна Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування [Текст]: навчальний посібник / Ю. Є. Вороніна. –Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2020. –204с.
17. Вороніна, Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування: навчальний посібник." 2020.

18. Гвишиани Д.М. Организация и управление. – Изд.3-е, перераб. – М.: Изд-во МГТУ им. Н.Э.Баумана, 2003. – 332с.
19. Гелей С. Д., Рутар С. М. Політологія: Навч. посіб. – 5-е вид., перероб. і доп. — К., 2004.
20. Герберт А., Сайман Г. Адміністративна поведінка: Дослідження процесів прийняття рішень в організаціях, що виконують адміністративні функції: Пер. з англ. – Вид. переробл. і доп. – К.: АртЕк, 2001.
21. Гордієнко Л. Ю. Адміністративний менеджмент: навчальний посібник / Лариса Юріївна Гордієнко, Людмила Григорівна Шемаєва - Харків : 2006. - 212 с.
22. Діяльність громадських організацій національних меншин як чинник консолідації українського суспільства [Текст]: колективна монографія / за заг. ред. д. держ. упр., доц. Маріана Токаря і д. держ. упр., проф. Петра Петровського; ЛРІДУ НАДУ; НДІ політичної регіоналістики УжНУ. Львів, Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2021. 374 с.
23. Дьяченко В.Н. Основы административного управления: Методическое пособие для студентов экономических специальностей очной и заочной формы обучения. Благовещенск: Амурский гос. ун-т, 2000.
24. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011.
25. Енциклопедія державного управління [Текст]: у 8 т. Т. 2: Методологія державного управління. – К. НАДУ, 2011. – 692 с.
26. Загальна психологія: навч. посіб. / О. П. Сергєєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасєка. – К. : Центр учбової літератури, 2012. –296 с
27. Загальна психологія: Підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – К.: Каравела, 2011. – 464 с.
28. Карковская В. Я.. Аспекты нормативно-правового обеспечения механизмов кадровой безопасности органов публичной власти. Бизнес информ 5 (2020). С.484-491.
29. Керівництво організацією: навч. посіб. / О.Є. Кузьмін, Н.Т. Мала, О.Г. Мельник, І.С. Проник. – Львів: Вид-во нац. ун-ту „Львів. політехніка”, 2008. – 244 с.
30. Кузьмін О.Є. Креативний менеджмент: навч. посіб. / О. Є. Кузьмін, С. В. Князь, І. В. Литвин, Д. К. Зінкевич. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – 151 с.
31. Кузьмін О.Є. Менеджмент: Навчальний посібник / О. Є. Кузьмін, Н. Т. Мала, О. Г. Мельник, О. Р. Саніна. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 240 с.
32. Менеджмент: графічна і таблична візуалізація: навчальний посібник / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник, І. С. Процик, С. Б. Романишин, Р. З. Дарміць. – Друге видання, виправлене та доповнене. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 208 с.
33. Новіков Б. В., Сініок Г. Ф., Круш П. В. Основы административного менеджменту: Навч. посіб. – К.: Центр навч. літ., 2004.

34. Олексенко Р. І., Воронкова В. Г. Формування моделі класифікації соціальних процесів у публічному управлінні та адмініструванні: понятійно-категорійний апарат. 2020.
35. Організаційно-правові засади публічного управління та адміністрування: навч. посіб. / Укладачі: О.В. Надьон, І.М. Хмиров, Т.О. Луценко. –Х.: НУЦЗУ, 2020. – 175с.
36. Осовська Г.В. Менеджмент: підручник / Г. В. Осовська, О. А. Осовський – Видання 4-е, перероблене і доповнене. – К.: Кондор-Видавництво, 2015. – 563 с.
37. Пальм Г. А. Загальна психологія: навчальний посібник / Г. А. Пальм. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2012. – 256 с.
38. Подольчак Н. Ю., Карковська В. Я. Вплив престижності державної служби на кадрову безпеку державної структури. Інвестиції: практика та досвід. №-6. 2020. С.128-134.
39. Подольчак Н. Ю., У. Т. Лукашевська. Можливості розвитку публічних механізмів FinTech. 2020.
40. Подольчак Н. Ю., Хім М. К. Міжнародні інтегральні показники оцінки ефективності роботи державних службовців у країнах ЄС. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія: Проблеми економіки та управління. №2 (6). 2020. С. 59-70.
41. Політологічний словник: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. М. Ф. Головатого та О. В. Антонюка. – К.: МАУП, 2005.
42. Савчин М. В. Загальна психологія: навч. посіб. / М. В. Савчин – К.: «Академвидав», 2012. – 256с.
43. Таран Є. І. "Співвідношення понять «державне управління», «публічне адміністрування» та «публічне управління» у трансформаційних процесах України." Вчені записки ТНУ імені Ві Вернадського. Серія: Державне управління. Вип.31.70. 2020. С.33-37.
44. Тренінг зі спеціальності "Адміністративний менеджмент": навчально-методичний комплекс / укладачі А.Ф. Мельник та інші – Тернопіль: ТНЕУ, 2012. – 111 с.
45. Яремко І., Мазур Ю., Карковська В., Лукашевська У. Архетипний аналіз сучасного стану міжнародної безпеки України. 2020.